

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1890, kl. 1 e. m.

Betänkande, angående stämpelafgiften.

Till bevillningsutskottet har från Andra Kammaren hänvisats följande motioner rörande ändringar i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 24 september 1886:

n:o 82, af herr *A. G. Olsson* i Frösvi, om befrielse i vissa fall för arrendatorer af kronans domäner att erlägga stämpelafgift;

n:o 172, af herr *L. Jönsson* i Sandby, om nedsättning i stämpelafgiften å gravationsbevis; och

n:o 174, af herr *J. Smedberg*, om ändring i gällande bestämmelser rörande stämpelafgift å gravationsbevis.

Härjemte har Kongl. Maj:t för den åtgärd, hvartill densamma kunde föranleda, låtit till utskottet öfverlemna kongl. statskontorets och kongl. kammarrättens underdåniga skrifvelse af den 1 februari 1890 angående, bland annat, frihet från stämpel för produktionsbevis å varor, som utföras till Norge.

Gravationsbevis rörande inteckning i fast egendom, som af domare på landet meddelas, förses enligt gällande stadganden med stämpel till samma belopp, som den för beviset utgående lösen.

Lösen för dylikt bevis åter utgör:

för bevis omfattande tio år:

för hvarje hemman, hemmansdel eller lägenhet till och med 3	kr. 1: 50
öfver 3 till och med 6	» 1: —
öfver 6	» — 50
dock att lösen ej må öfverstiga	» 10: —

för bevis omfattande kortare tid än tio år:

för hvarje år beviset omfattar $\frac{1}{10}$ af hvad ofvan är bestämdt; dock vare lägsta lösen	kr. 1: —
---	----------

Herr *L. Jönsson* föreslår i sin ofvanberörda motion, att stämpeln för gravationsbevis å landet sättas till lika belopp som det å andra bevis, nemligen femtio öre, samt anför till stöd härför, hurusom det rätt ofta inträffade, att personer funnes, som endast hade mycket små jordrymder af ringa värde, och dessa belägna på delar af olika nummer, ja, till och med så kallade gathusnummerplatser, endast innehållande några få kappland. Då dessa jordlotter innehafvare behöfde låna penningar ur sparbanker eller andra allmänna kassor, fordrades gravationsbevis, och om mer än ett lån behöfdes, måste ytterligare ett sådant bevis anskaffas, hvilket allt blefve ganska betungande genom den höga stämpelafgiften, och då icke anledning saknades, att dessa blefve ytterligare höjda, vore en nedsättning i denna stämpelafgift med rättvisa och billighet öfverensstämmande.

Herr *Smedbergs* motion åter är af följande lydelse:

»Uti sin till innevarande Riksdag afgifna embetsberättelse föreslår Riksdagens justitieombudsman på anförda skäl (sidd. 85—95), att kongl. förordningen angående expeditionslösen den 7 november 1883 må ändras derhän, att förordningen kommer att afse äfven gravationsbevis för längre tid än tio år och att lägsta lösen för gravationsbevis, omfattande tio år eller derutöfver, må i fråga om hemman å landet bestämmas till 2 kronor 25 öre etc.

Man kan visserligen icke förneka att en förhöjning i lösen för gravationsbevis, omfattande längre tid än tio år, kan hafva skäl för sig, helst domhafvanden måste antingen genomse inteckningsprotokollen för den tid, som förflutit från 1876 års början till inträdet af den tioårsperiod, för hvilken gravationsbevis i allmänhet utfärdas, eller ock uti inteckningsboken göra sig förvissad om, huruvida någon inteckning för nyttjanderätt, servitut eller afkomst af fast egendom (som numera ej behöfver förnyas) blifvit antecknad

uti den i § 61 af förordningen den 16 juni 1875 omförmälda bok, men då förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1884 stadgar, att gravationsbevis rörande inteckningar i fast egendom, som af domare på landet meddelas, skall förses med stämpel till samma belopp, som den för beviset utgående lösen, så blifver följdén, att den högre lösen, som möjligtvis kan blifva bestämd för gravationsbeviset och som nu redan uttages, fast efter olika grunder, medför en högre stämpelafgift och att således en dubbel beskattning drabbar dem, som förut äro gäldbundne och för erhållande af lån nödgas förse sig med dylika bevis.

Mig synes som det icke vore staten värdigt att skaffa sig inkomster af sådana sina gäldbundne individer, och jag skulle helst önska att stämpelbeloppet till så väl skuldsedlar som gravationsbevis blefve minskadt, men vill icke nu föreslå en sådan minskning; men hvad jag anser mig hafva fullt skäl att påyrka, är att de gravationsbevis, som erfordras för tiden från 1876 års början intill början af den tioårsperiod, för hvilken gravationsbevis i allmänhet utgifvas, måtte, i likhet med hvad som är stadgadt för utdrag af fastighetsbok, varda från stämpel fritt. Jag tillåter mig således föreslå,

att gravationsbevis, afseende nyttjanderätt, servitutsaftal eller afkomst af fast egendom, omfattande tiden från 1876 års början till inträdet af den tioårsperiod, för hvilken gravationsbevis i allmänhet utfärdas, må, ehvad det grundas på inteckningsprotokollen eller fastighetsboken, varda från stämpel fritt; eller ock att stämpel fixeras till visst belopp, oberoende af lösen för beviset.»

De nuvarande bestämmelserna angående stämpelbeläggningsen af gravationsbevis, utfärdade af domare å landet, synas utskottet mindre tillfredsställande. Såsom en oegentlighet måste anmärkas, att stämpelafgiften för gravationsbevis af ifrågavarande art är bestämd efter andra grunder än stämpelafgiften för gravationsbevis, utfärdade af tjänsteman i hofrätt eller stadsdomstol. Under det stämpeln för ett gravationsbevis, utfärdadt af domare på landet, utgår med enahanda belopp, som lösen för detsamma, och sålunda — för 10-årigt gravationsbevis — vexlar mellan 1 krona 50 öre och 10 kronor, behandlas gravationsbevis, meddelade från hofrätt eller stadsdomstol, såsom andra, ej specificerade bevis, utfärdade af dessa myndigheter, och beläggas sålunda med en i hvarje fall lika stämpel, utgörande i hofrätt en krona och vid stadsdomstol femtio öre.

I anledning så väl häraf som af hvad motionärerna i ämnet anfört, finner sig utskottet böra tillstyrka, att gravationsbevis, utfärdade af domare på landet, icke beläggas med högre stämpel än andra af nämnda myndighet

utfärdade, i förevarande förordning ej specificerade bevis, eller femtio öre. Om så sker, kommer stämpelafgiften för gravationsbevis att utgå med samma belopp, vare sig beviset utfärdas af domare på landet eller domstol i stad.

Genom ett stadgande i nämnda syfte, som innebär bifall till herr Jönssons motion, synes jemväl den önskan, herr Smedberg i sin motion uttryckt, hafva blifvit uppfylld, i det att stämpeln för hvarje gravationsbevis, det må afse flera eller färre år, fixerats till ett visst belopp, oberoende af lösen för beviset.

På grund häraf hemställer utskottet,

1:o) att Riksdagen måtte på så sätt bifalla herrar Jönssons och Smedbergs ifrågavarande motioner, att ur 3 § i kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 24 september 1886 borttages stadgandet att dylikt bevis rörande inteckningar i fast egendom, som af domare på landet meddelas, förses med stämpel till samma belopp, som den för beviset utgående lösen.

I den skrifvelse, som finnes bilagd Kongl. Maj:ts ofvannämnda remiss, hafva kongl. statskontoret och kongl. kammarrätten i fråga om frihet från stämpel för produktionsbevis å varor, som utföras till Norge, anført följande:

»Uti skrifvelse till statskontoret och kammarrätten den 14 november nästlidet år har statsrådet och chefen för finansdepartementet anmodat kollegierna afgifva underdånigt utlåtande i anledning af en utaf tullkomitén i dess den 22 december 1888 afgifna underdåniga betänkande angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden väckt fråga om önskvärdheten deraf, att produktionsbevis befriades från de afgifter för lösen och stämpel, som nu åsättas desamma; och få kollegierna i ärendet underdånigst anföra följande.

Enligt §§ 9 och 16 i nådiga förordningen den 1 juli 1887, angående förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i nådiga förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874, bör produktionsbevis utfärdas, då varor från Sverige och Norge landvägen införas, af tullkammareföreståndare eller annan offentlig tjänsteman och, vid utskeppning af varor från Sverige till Norge, af tullkammaren i afsändningsorten. Af en från härvarande tullkammare erhållen uppgift å ungefärliga antalet produktionsbevis, som under år 1889 af tullkammare-

föreståndare här i riket utfärdats för varor, afsända till Norge, hafva kollegierna inhemtat, att antalet af dessa bevis utgjort omkring 10,000, samt att i gränsorterna mot nämnda land dylika bevis icke torde utfärdas af annan offentlig tjensteman än tullkammareföreståndare.

Om till följd af denna uppgift får antagas, att antalet produktionsbevis, hvarom nu är fråga, i medeltal utgör 10,000 om året, skulle alltså, om stämpelafgiften, som för hvarje bevis utgår med 50 öre, borttoges, uppstå en årlig minskning i stämpelmedlen af omkring 5,000 kronor.

Då emellertid denna minskning icke kan anses i nämnvärd mån inverka på inkomstiteln i dess helhet, som i innevarande års riksstat upptages till 3,700,000 kronor, hafva kollegierna, för den händelse Eders Kongl. Maj:t skulle finna vauruutförseln till Norge befrämjas genom denna afgifts borttagande, icke något att erinra mot nådigt bifall till den af komiterade uttryckta önskan i denna del; lärande i sådant fall hos Riksdagen böra föreslås följande tillägg till § 3 i nu gällande nämnda förordning angående stämpelafgiften den 24 september 1886, nemligen efter »Bevis, vidimations-» införas:

Bevis, produktions-, eller intyg om varors tillverkningsort, då de sändas till Norge — — — — — fritt —.»

På grund af de skäl, som i denna skrifvelse finnas anförda, hemställer utskottet,

2:o) att i 3 § af förevarande förordning efter »Bevis, vidimations-» införas:

»Bevis, produktions-, eller intyg om varors tillverkningsort, då de sändas till Norge — — — — — fritt —.»

Herr *A. G. Olssons* ofvannämnda motion lyder sålunda:

»Enär det synes vara med billighetens fordringar väl öfverensstämmande att arrendatorer af kronans domäner icke böra betungas med erläggande af stämpelafgift å utslag och resolutioner i mål och ärenden rörande deras arrenden, t. ex. om tillstånd att få verkställa odlingar, men gällande kongl. förordning angående stämpelafgift ålägger vederbörande myndigheter att i slika fall uttaga lösen för stämpel, så får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del ville besluta ett tillägg till 7 § af kongl. förordningen angående stämpelafgiften den 9 augusti 1884, i syfte att

kronans arrendatorer måtte befrias från skyldighet att i mål och ärenden, som röra deras innehafvande arrenden, erlägga stämpelafgift.»

Förevarande motion synes utskottet gifva uttryck åt en riktig grundsats. Den stämpelafgift, som erlägges för statsmyndigheters expeditioner, är till sin natur en afgift för anlitaudet af offentlig myndighet, en afgift som uttages af den, hvilken i något särskildt fall till sin förmån påkallar statens verksamhet. Förhållandet mellan kronan och dess arrendatorer åter är ett rent privaträttsligt förhållande, i intet afseende skiljande sig från förhållandet mellan en enskild jordegare och hans landbo; kronan är i detta fall gent emot den enskilde mera husbonde än öfverhet. Vid sådant förhållande synas de meddelanden, kronan rörande förvaltningen af dess domäner har att till sina arrendatorer afgifva, icke lämpligen böra göras till föremål för stämpelafgift.

I allmänhet torde ej heller dylik afgift uttagas. Enligt hvad utskottet inhämtat, läser kongl. domänstyrelsens beslut i hithörande frågor i de flesta fall expedieras i form af bref eller kontrakt, för hvilka stämpelafgift ej erlägges, men undantag finnas, och hos Konungens befallningshafvande, hvilka myndigheter i vissa fall ega att taga befattning med frågor rörande arrenden af kronojord, förekommer stämpelbeläggning vid än flera tillfällen, ehuru praxis härvid synes temligen vacklande.

Om sålunda ett stadgande, i den rigtning motionären föreslagit, synes vara af behovet påkalladt, kan utskottet emellertid icke gilla den föreslagna affattningen på detta stadgande. Motionärens förslag torde nemligen vara allt för vidsträckt deruti, att det icke begränsar arrendators stämpelfrihet till sådana arrendet rörande mål och ärenden, som angå hans förhållande till kronan såsom principal. Från en annan synpunkt är åter stadgandet för trångt. Något skäl, hvarför icke äfven arrendatorer af annan statens jord än den, som är under kronans omedelbara disposition, såsom åt allmänna verk och inrättningar anslagna hemman och lägenheter, äfvensom boställshafvare, skulle ega att i liknande fall åtnjuta stämpelfrihet, synes utskottet icke förefinnas.

Då emellertid den utredning, som torde böra föregå afgörandet af föreliggande fråga, icke är af den beskaffenhet, att den lämpligen kan af utskottet verkställas, hemställer utskottet,

3:o) att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och till nästa Riksdag framlägga förslag till sådana bestämmelser, som kunna finnas erforderliga för att bereda brukare af staten tillhörig jord rättighet att i mål och ärenden, som angå förhållandet

mellan honom såsom jordens brukare och kronan såsom densammes egare, erhålla vederbörande förvaltningsmyndigheters expeditioner utan stämpelafgift.

Stockholm den 28 april 1890.

På utskottets vägnar:

ER. GUST. BOSTRÖM.

Herr *E. W. Carlson* har anhållit att få antecknadt, det han icke deltagit i förevarande betänkandes behandling inom utskottet.